

Modelul suedez funcțional:

Ing. Cătălin TEODORIUC: În Suedia, totul este bazat pe principiile și valorile: onestitate, seriozitate, responsabilitate, nu este loc de „las' că merge și așa“!

G. D. PATRAUCEAN

O expresie românească spune că se întâlnesc munte cu munte, dar om cu om... În prezent, tehnologia ne ajută foarte mult să ne interconectăm, astfel că mi-am creat ocazia reîntâlnirii cu un prieten drag, pregătit de Politehnica din Iași pentru a fi inginer. Este vorba despre Cătălin TEODORIUC, absolvent al Facultății de Construcții Hidrotehnice, care, de peste 25 de ani, performează în domeniul marilor proiecte de infrastructură din Suedia. A plecat din România, la un an după absolvire, în 1995, după ce un potențial angajator, cu prejudecăți legate de tinerii absolvenți, nu i-a dat nici măcar o șansă de a demonstra ce a învățat. Acum, după atâția ani de inginerie adevărată într-o economie unde competențele și oamenii se respectă, se declară mulțumit de traiul și munca sa. Inginerul Cătălin TEODORIUC a fost de acord să ne împărtășească într-un interviu, degajat, câte ceva din experiența sa din Suedia, țară unde rețeta pare simplă, totul fiind bazat pe principiile și valorile: onestitate, seriozitate, responsabilitate.

Î: Era un titlu „Privind înapoi cu mânie”. Se potrivește cu povestea ta de viață?

R: E un film, parcă. Relativ. Am multe amintiri frumoase din vremea când eram la Putna (n.a. – locul nașterii). Locuri, oameni, evenimente. Apoi, nu pot uita liceul. „Eudoxiu Hurmuzachi” Rădăuți era, și sper că mai este, un nume greu în educația zonei noastre. Dascăli în purul sens al cuvântului, care știau să apese pedala când trebuia și să ne facă să punem osul la treabă. Apoi, studenția cu viața din Tudor Vladimirescu (n.r. – complexul studențesc al UTI „Gheorghe Asachi”) pentru care, de multe ori, cuvintele sunt insuficiente sau nu pot exprima. În fine...

Î: Așadar, ai început facultatea într-un regim și l-ai terminat în altul.

R: Da, dacă e să vorbim despre diferențe, nu aș zice că au fost semnificative, „Tudorul” fiind prin excelență un spațiu al libertății, al trăirii acestei libertăți. După ce a trebuit să plec cu diploma în dinți, pot spune că aș putea privi înapoi cu mânie.

Î: Cum așa?

R: Am fost printre ultimii care au primit repartiție. Ca promoție mă refer. Și, cum aveam o medie de absolvire nu chiar neglijabilă, am licitat ceva mai sus, astfel că mi-am ales să performez la cei ce dădeau curent în zona Munteniei. Nu singur, ci împreună cu un coleg, gata să pornim un nou

drum în capitala patriei. Și îmi amintesc că, mergând la sediul companiei respective, ne-a întâmpinat o secretară din spatele unui birou imens, care ne-a privit puțin ciudat când a auzit că avem repartiție acolo. Dar, cum doream să intrăm la șeful mare și am insistat cu asta, ne-a anuțat și am intrat în incinta boss-ului, care stătea în spatele unui birou și mai mare. A urmat un dialog scurt: „Bună ziua, am venit la post, avem repartiție aici”. „Serios? Nu avem nici o repartiție anunțată. La revedere! Vă rog să poftiți afară!” Fără să-și ridice măcar privirea spre noi. Am simțit că sunt o cantitate neglijabilă, cu diplomă de inginer, cu toate visele spulberate și așa mai departe.

Î: Ai plecat dezamăgit.

R: E puțin spus. Repet, acel potențial angajator nici nu a catadicsit să ne privească, să vadă cine suntem. Nu că am fi fost ruși din soare ori cu ingineria scrisă pe frunte. E frustrant să fii tratat așa ca tânăr absolvent. Dacă ar fi să las deoparte resentimentele și ținând cont de prezent, în gândul meu i-aș mulțumi acum, dar nu mi amintesc numele lui, așa că într-un fel, suntem chit.

Î: Atunci s-a rupt ceva pesemne și ai decis să pleci?

R: Nu. Prin anul al III-lea de facultate, trebuia să facem o excursie de studiu pe Valea Oltului la nu știu ce baraj început

de „Nea Nicu”, în scopul de a face Oltul navigabil sau ceva de genul acesta. Exact în perioada tulburărilor cu minerii, când tot ce avea plete, asculta rock sau era student lua bătaie în virtutea principiului „noi muncim, noi nu gândim”. Am fost sfătuit să spunem că suntem de la o școală profesională, ca să nu avem probleme. Adică dacă faci studii, o iei pe cocoașă sau altfel spus: țara mă vrea prost. Ori asta nu era în matricea mea, ca să fim bine înțeleși. Apoi, am lucrat aproape un an la o companie din România și motivele serioase care m-au determinat să plec au sporit. Nu mi se potrivea de ni-

cio culoare stilul de lucru, undeva la granița dintre socialism și capitalism (nici vorbă de capitalism), plus condiții, plus salariu, plus etc. Și am ales Suedia, mai ales că era Dan acolo (un prieten comun, n. a.), un sprjin real și foarte important, pentru că nu cred că ar fi foarte vesel să fii singur într-un spațiu străin fără să-i știi limba, engleza nefiind suficientă, ca să nu mai vorbesc de casă, masă, muncă.

Î: Deci din 1995, ai început experiența suedeză. Cu dreptul?

R: Chiar așa! Prima etapă a fost recunoașterea studiilor. Acum nu cred că se mai recunosc. Am dat niște diferențe minore și m-am trezit inginer. Apoi, am început să învăț limba suedeză.

Î: Lucru nu tocmai ușor.

R: Evident. După patru ani, am reușit să o stăpânesc la un nivel foarte bun, dar tot am accentul celor veniți din afară, laringele mele nefiind proiectat pentru tot felul de sunete ce pornesc din gât, esofag, stomac sau de unde mai vin ele. Limba suedeză nu este foarte ușoară, chiar dacă gramatica este destul de rudimentară. În suedeză verbele se folosesc doar la infinitiv: eu merge, tu merge, el merge, noi merge etc. Deci nu-i mare inginerie. Dar când vine vorba de exprimare... deranjul e cât casa, deci e destul de grea limba suedeză. Și, cum tot ce-i greu poate fi și frumos, a ajuns să-mi placă. În fine, după aceste două etape, am început studierea în profunzime a ceea ce aveam nevoie. Softuri specifice, Autocad și tehnici de măsurare cu GPS și stație, fără de care nu poți lucra.

Î: Adică nu ai început cu rigla de calcul și alte instrumente similare?

R: Nu, deoarece în studenție, am învățat Autocad, nu la nivelul expert, dar aveam o bază. De riglă n-am avut parte, dar pot să împărtășesc câte ceva din Fortran și despre sacoșele cu cartele perforate pe care le căram în școală la sala de calculatoare, care erau mari cât soba și considerate vârful tehnologiei la acea vreme. Adică am făcut și programare. Inger polivalent cum ar veni. În Suedia, am primit tot ce aveam nevoie. Și tehnică, și soft, și tot ce vrei. Aici nu se fac improvizatii și nici nu merge cu „las-o că merge și așa”. În alte părți, poate din plin, aici, repet, nu.

Î: Cum a început cariera propriu-zisă?

R: Am fost inginer de măsurători la MVB Munka Ljungby, apoi la ODEN Helsingborg,

Strabag Sweden, Jonab Halmstad, iar din 2014, lucrez la AKEA, o companie în expansiune cu peste 350 de angajați în doar 10 ani, ceea ce înseamnă foarte mult într-o țară ca Suedia. Face parte dintr-un grup mare, ELEDA GROUP. Dacă te uiți la Champions League, cei din Malmo joacă cu ELEDAGROUP pe tricou, deci nu sunt chiar anonimi.

Î: În ce constă jobul tău la o astfel de companie?

R: Pe scurt, eu fac legătura dintre proiectare și execuție. Primesc planșe, deci bidimensionale și le transform în modele tridimensionale, care pleacă la utilajul ce face săpătura. Adică se sapă după ceea ce le spun eu. Pentru aceasta trebuie să ai niște date foarte precise, echipa din care fac parte fiind prezentă și pe teren și-n birou pentru a verifica acuratețea muncii din teren. Nu ne permitem abateri de la proiect, un metru lăsat la întâmplare poate avea consecințe deloc plăcute. Ca să vă faceți o idee, ne sunt acceptate toleranțe de ordinul centimetrilor la excavații, pe măsură ce lucrările avansează, vorbim de toleranțe din ce în ce mai mici.

Î: Proiecte mari?

R: Sigur că da. Am lucrat la E22 pe sectorul Horby, vreo 10 km de autostradă, apoi tot pe E22, alți 5 km de autostradă între Rolsberga și Hurva, un drum expres ce ajunge la Helsingborg și așa mai departe. Au mai fost variante ocolitoare și altele. Aș avea ce să arăt din portofoliul meu. E o satisfacție personală să merg pe un drum la care am pus umărul într-un punct destul de important, mai cu seamă că nu sunt nativ și ceilalți au încredere în ceea ce fac.

Î: Cum se fac drumurile în Suedia?

R: Ca în România. Nu sunt rețete sau alte metode suedeze. Aș zice cu aceleași utilaje pentru că am văzut că sunt și-n România la fel. Deci, diferențe mari pe partea de inginerie nu sunt. Totuși, diferențe sunt când vine vorba de abordare. Ca să înțelegeți, înainte de formarea UE, o lucrare de câteva milioane de euro, să zicem, se parafa cu o strângere de mână, fără alte formalități. Seriozitatea a fost și este pe primul loc. Nu se vorbește de țepe sau alte tertipuri. Ce spui aia faci, nici mai mult, nici mai puțin.

Î: Sunt mulți cei care fac drumuri?

R: Destui, dar nu mulți. Avem marii jucători, care participă la licitații și care subcontractează în termeni onești lucrări pen-

tru care nu au capacitate. După ce s-a intrat în UE, problema mediului a devenit destul de acută, Suedia fiind una dintre țările ce pune mediul în *pole position* în majoritatea domeniilor. În prezent, în orice licitație pe lucrări de infrastructură, participantul trebuie să dețină minimum 60% din utilaje pe biodiesel. Nu ai, nu participi. Și, cum nu le poți avea pe toate, deseori, participanții mari, jucătorii, apelează la posesori de astfel de utilaje, care fac un ban frumos și cinstit, fără frica de a nu fi plățiți sau excluși. Ești serios și faci treabă bună, ești preferat. Nu-i musai să ai cele mai noi „nave cosmice” din domeniu. Și cu un *buldo* poți să câștigi decent, fără să stai uitat pe șantier.

Î: Nu te joci cu mediul în Suedia.

R: Categorical, nu. Dacă la un drum se găsește un sector infestat cu ceva toxic pentru mediu, se sapă până la stratul ce nu prezintă pericol pentru sănătatea a ce-i în jur și excavatul este supus neutralizării. Nu-i de joacă. În Suedia, verdele este chiar verde, nu aproape verde.

Î: Pe banii cui?

R: Ai beneficiarului. Nu-i nici o problemă. Toți sunt conștienți de importanța acestui sector și nu glumesc deloc în domeniul Mediului. Există o responsabilitate de la care nu se face rabat. Acum e și mai și, pentru că UE impune reguli drastice, sunt necesare multe hârtii, rapoarte care trebuie făcute. Și se fac. În altă ordine de idei, preocuparea față de mediu a făcut ca Suedia să nu fie sufocată de autostrăzi și nici nu se întrevăd mari proiecte de acest gen, tendința momentului fiind orientată spre transportul feroviar, aflat în plină expansiune. De ce? Simplu. Este electric, prietenos cu mediul, destul de ieftin comparativ cu cel rutier, deci foarte util unei economii care produce.

Î: Bun, dar ce este trebuie întreținut.

R: Clar, nu se lasă nimic la întâmplare. Mai citeam pe net că în România, iarna surprinde autoritățile ...

Î: Acum nu mai e cazul, s-a reglat aspectul ăsta.

R: Nu-i rău. Revin. Aici, recent, a căzut ceva mai multă zăpadă. Vreo jumătate de metru. Pentru noi, românii, nu-i mare deranj, fie vorba-nre noi. Dar aici, în condițiile în care ai contract de îndepărtare a zăpezii, ești obligat să urmărești și să intervii, nu aștepti telefonul primăriei – „Băi, nene, vezi că este omăt pe drumul cutare!”. Nu. Ninge, imediat, utilajele sunt la treabă! Fără prea multă vorbă. Că nu-i aia sau cealaltă sau mai știu eu ce. Eu, ca prestator, nu aștept să fiu împins de la spate să fac ceva.

Î: Altă abordare ...

R: Nu e altă planetă aici. Este un normal. Nu fac parte din vreun partid să fac reclamă sau ceva asemănător. La modul cel mai serios. Așa se lucrează aici. Responsabilitate, seriozitate, onestitate nu-s doar substantive comune. Sunt temeiuri ale acestei țări. Sunt realitate. Din 2022, angajatorii din afara Suediei care au lucrări în Suedia vor fi obligați să asigure salariul minim pe economia suedeză pentru orice angajat, circa 1500 de euro net cred. Practic, se va exclude munca la negru.

Î: E o chestiune de sistem în fond. Cât durează derularea unui proiect de infrastructură, cu documente, cu birocrație, cu toate cele?

R: Un exemplu: nu departe de aici, este un oraș la a cărui ocolitoare am colaborat și eu, și care rezolvă o mare problemă de trafic. Ideea acestei variante s-a pus pe tapet în 1960. Din 1960 și până în 2007, când a intrat în execuție, adică peste 40 de ani, proiectul a fost întors pe toate părțile. Și nu mă refer la hârtii. Nu. Sunt specialiști care scotocesc fiecare ungher, să nu deranjeze pe cutare, să nu afecteze ceva, să fie și economic corect, să nu tulbure proprietăți, să nu afecteze mediul, că tot vorbeam de el. Este o proprietate, se negociază pe baza unei oferte venite de la stat. Nu-ți convine, te judeci și-n final, primești mai puțini bani. De ce? Pentru că se consideră că te opui dezvoltării zonei respective. Se poate merge până la exproprierea unilaterală, nu-i nici o problemă.

Î: Cum sunt colegii?

R: Super, OK! Era o legendă că inginerii din România răstoarnă munții cu matematica lor și cu fizica lor. Să ne înțelegem. Până să ajung la nivelul acesta, a trebuit să recuperez handicapul practicii. La teorie suntem zmei, dar nu și la practică. Cei de aici fac practică, nu jucărie. Orice etapă din

formarea inginerilor presupune stagii practice corespunzătoare. Înveți despre șanțuri, apoi ești dus să vezi șanțuri. Să pui mâna pe utilaj, pe unealtă. Ingineria este aceeași peste tot. Nu inventează suedezii altă inginerie. Învață aceeași matematică, aceeași fizică, rezistența materialelor și câte mai sunt. Diferența se face în câmpul practicii. Degeaba rezolvi ecuații diferențiale dacă nu poți trasa liniile unei fundații.

Î: Deci ai avut un handicap față de cei de acolo.

R: A trebuit să muncesc destul de mult să-l depășesc. Norocul meu a fost că mai aveam habar de câte una, alta. Mă refer la practică. Adică nu căram curentul cu găleata. Și, așa cum am mai spus, m-am specializat. Ca să fii inginer aici, trebuie să dovedești la modul real. Ai o responsabilitate destul de mare, dar se consideră că pentru asta te-ai pregătit și nu ar trebui să fie o problemă. Așa că...

Î: Viața e o luptă, deci te luptă!

R: Dacă pui inginerie, iese ceva chiar corect.

Î: Tind să cred că aici a fi workaholic e ceva natural. Care-s limitele normalității tale? Ca inginer.

R: E mult de povestit aici. Și voi încerca să-ți spun din perspectiva a ceea ce sunt eu. Muncesc opt ore pe zi. Acesta e normalul. Se întâmplă să stau și extraprogram, suntem în construcții până la urmă. Am posibilitatea să iau bani, însă eu prefer să-mi iau zile libere. Unora li s-ar părea normal să ia banul. Eu prefer să am grijă de locul unde stau, să fiu cu familia, cu prietenii, să pescu-

iesc. Aici anormali sunt peștii pe care-i prind, bucăți de 10-15 kg. Sunt respectat, respect, interacționez foarte bine cu cei de aici, am prieteni buni suedezi, am priorități foarte bine definite. Peste toate acestea, îmi fac treaba foarte bine la serviciu. Nu-mi accept mie să dau rateuri, pentru că dacă transmit operatorului o dată eronată, asta are consecințe imediate vizibile, dar și indirecte. Costuri, uzură, ca să nu mai vorbim că se poate ajunge la sancțiuni destul de aspre. Adică, râdem, glumim, dar când e treabă, e treabă. Nu amestec lucrurile și nimeni din jur nu o face.

Î: Dacă ți s-ar face o propunere să vii în România ...?

R: Mai bine nu, ca să nu fiu nevoit să dau un răspuns brutal. Nu aș accepta. Argumentele sunt în răspunsurile mele de până acum. Pot să vin oricând doresc în țară, nu mă oprește nimeni, în afară de pandemia aceasta nenorocită, care mi-a anulat și partida anuală de pescuit din Marea Nordului. Dar pentru anul viitor, mi-am rezervat două partide de pescuit, ca să-i fac în ciudă Covid-ului. Deci nu aș vrea o propunere de acest gen. Sunt patriot, îmi pasă de unde mă trag, dar prefer un loc în care termenii pe care i-am menționat: responsabilitate, seriozitate, onestitate și așa mai departe sunt reali și nu declarații.

Î: Încerc să fac o legătură între pățania cu repartitia și ceea ce-mi spui acum...

R: Putem judeca cum vrei, fiecare avem trecutul nostru. Acum pot spune că am avut noroc pe undeva, dar admit că norocul ți-l faci și aici am avut această posibilitate.